

BACHELORTHESIS

**Kennis van de Vreedzame Wijk en attitude ten opzichte van de VW, perceptie
van opvoedingscompetentie en ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van
kinderen in de Amsterdamse Volewijk**

E. Kolthof, J. J. Van Manen, & I. T. Vermeulen

Bachelorthesis

Pedagogische Wetenschappen

Elise Kolthof, 3917193

Jolanda Van Manen, 4107837

Iris Vermeulen, 4162870

Begeleider B. Horjus

27-06-2016

Abstract

The objective of this research was to examine the relationships between knowledge of the 'Vreedzame Wijk' (VW) and attitude towards the program, parental competence and community involvement of parents. The relationships between knowledge of the VW and three background variables: gender, ethnicity and school were also studied. When the results show that knowledge of the VW is positively associated with the three main variables, whereas parents have an insufficient level of knowledge, the program can be improved by increasing this knowledge. The parents who were included in this study live in Volewijck, a neighbourhood in Amsterdam, where the VW has been implemented since 2013. A total of 116 parents were questioned via schools, at playgrounds, schoolyards and through online self-reports. The results show that there is no significant association between knowledge of the VW and the three main constructs: attitude, parenting skills and community involvement of the parents. Only one background variable was significantly associated with knowledge of the VW, namely the kind of school the children attend. The lack of significant results can be attributed to insufficient implementation of the VW program in the neighbourhood. When better implemented, further research can provide more insight into the associations between knowledge of the VW and the three main constructs.

Inleiding

In 1999 werd het programma de Vreedzame School (VS) ingevoerd in de Utrechtse wijk Overvecht naar aanleiding van zorgen over het gedrag van leerlingen in de klas. Er bleek ook een behoefte aan een bijdrage vanuit school aan de persoonlijke, sociale en maatschappelijke ontwikkeling van leerlingen (Pauw, 2014). Het doel van de VS is het creëren van een democratische gemeenschap waarin conflicten constructief worden opgelost, kinderen een stem krijgen, betrokken worden en verantwoording dragen voor het sociale klimaat. Uit het onderzoek van Pauw (2013) naar een groot aantal Vreedzame Scholen, blijkt dat er sprake is van een significante verbetering van het schoolklimaat en het gedrag van leerlingen sinds de invoering van de VS.

Naar aanleiding van de resultaten van de VS, is deze aanpak doorgevoerd naar de wijk, onder de naam de Vreedzame Wijk (VW). Er wordt verwacht dat wanneer kinderen de competenties die ze op de VS leren ook in de wijk gaan gebruiken, er in de wijk ook een positiever sociaal klimaat zal ontstaan (Horjus & Van Dijken, 2014). Door aan te sluiten bij de principes van de VS in de wijk worden de verschillende pedagogische milieus met elkaar verbonden (Pauw & Verhoeff, 2012). Op deze manier leren kinderen dat overal dezelfde regels gelden en blijven hun vreedzame competenties niet gelimiteerd tot de schoolcontext (Horjus & Van Dijken, 2014). Dit kan een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de opvoeding en daarmee aan het gezond opgroeien van de jeugd (Horjus & Van Dijken, 2012)

Opvoeden wordt steeds meer gezien als een individuele aangelegenheid waarbij enkel ondersteuning geboden kan worden door professionals (Pommer, Van Kempen, & Sadiraj, 2011). Dit heeft als gevolg dat er een sterk groeiende vraag naar dure jeugdzorg ontstaat (Hermanns, 2009), wat door bezuinigingen niet geboden kan worden (Kwekkeboom & Jager-Vreugdenhil, 2009). Hieruit komt een behoefte voort aan programma's die de krachten van de mens zelf versterken, ook wel empowerment genoemd (Boumans, 2012). De VW is een programma dat zich hierop richt.

Door het ontwikkelen van empowerment komt het participeren in een gemeenschap en het delen van de opvoedingsverantwoordelijkheid centraal te staan (Scales, Benson, & Mannes, 2006). Dit zijn aspecten van de 'Pedagogische Civil Society' (PCS), die de VS tracht te versterken (De Winter, Verhoeff & Pauw, 2012). Kesselring, De Winter, Horjus & Van Yperen (2013) bespreken in hun artikel het belang van de PCS. Hierbij verwijzen ze naar Van der Klein, Mak, Van der Gaag & Steketee (2011) die aangeven dat een goed functionerende PCS een sociaal startkapitaal vormt van gezinnen. Ook wordt er besproken dat de PCS zowel een additionele als compenserende rol lijkt te hebben. Het vormt, naast een startkapitaal, ook een bescherming tegen risicofactoren.

De VW werd als eerste ingevoerd in Utrecht en inmiddels is het programma in verschillende wijken in meerdere steden ingevoerd. Uit de evaluatie in de Utrechtse wijken Overvecht en Kanaleneiland blijkt dat er effecten van de invoer van de VW worden waargenomen in de context waar de VW duidelijk aanwezig is (Horjus, Van Dijken, & De Winter, 2012a). Kinderen zullen vooral participeren als ze ertoe worden uitgedaagd. Het is aan ouders en andere opvoeders om de VW principes door te voeren buiten deze context. Dit wordt echter onvoldoende gedaan (Horjus et al., 2012a; Pauw & Verhoeff, 2012). Daarnaast gaven professionals aan niet erg positief te zijn over de opvoedkracht van de ouders in de buurt (Horjus et al., 2012a). Uit een derde meting in Kanaleneiland blijkt verder dat de gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid en de perceptie van de opvoedingscompetentie van ouders niet zijn toegenomen (Van Dijken, Horjus, & Day, 2013).

In dit onderzoek wordt gekeken of er een verband is tussen de mate van kennis die ouders over de VW hebben en hun attitude ten opzichte van de principes van de VW, de beleving van hun opvoedingscompetentie en hun betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk. Om dit te onderzoeken zijn er vragenlijsten ingevuld door ouders in Volewijck, een VW in Amsterdam. Volewijck is één van de 40 aandachtswijken in Nederland, waar de leefbaarheid en veiligheid ongunstig zijn (Wittebrood & Permentier, 2011). Conform de uitgangspunten van de VW wordt verwacht dat ouders een positievere attitude hebben ten opzichte van de principes van de VW, zij een hogere beleving van hun opvoedingscompetentie hebben en meer betrokken zijn bij het opgroeien van kinderen in de wijk, als ze meer kennis over de VW hebben. Als deze

verbanden door dit onderzoek worden gevonden, kan de VW meer aandacht besteden aan het vergroten van de bekendheid van de VW onder ouders.

Theoretisch kader

Attitude

Ten eerste wordt er verwacht dat ouders invloed hebben op de toepassing van de vreedzame vaardigheden van kinderen en dat de thuiscontext een belangrijke omgeving is voor het kind. Attituden van ouders hebben invloed op de intentie om gedrag uit te voeren (Ajzen, 1991). Daarom zou het van belang kunnen zijn nader te kijken naar de attitude van ouders ten opzichte van de principes van de VW.

Ajzen (1991) stelt dat naast attituden, ook de sociale norm en eigen effectiviteit invloed hebben op de intentie om bepaald gedrag te vertonen. Deze intentie heeft vervolgens invloed op de daadwerkelijke uitvoering van het gedrag. Deze relatie is cyclisch, dat wil zeggen dat als we gedrag uitvoeren aansluitend bij onze attitude, er over de gevolgen van het gedrag feedback wordt gegeven. Hierdoor kan men zo nodig de attitude ten opzichte van het gedrag aanpassen (Ajzen, 1991; Armitage & Christian, 2003). Om zoveel mogelijk overeenstemming te krijgen tussen de school- en thuisomgeving is het belangrijk dat ouders de uitgangspunten van de VW ook zelf toepassen. Attituden hebben invloed op deze uitvoering van gedrag door ouders. Verwacht wordt dat wanneer ouders een positieve attitude tegenover de principes van de VW hebben, zij de vreedzame vaardigheden eerder zullen toepassen dan wanneer zij een negatieve attitude tegenover deze principes hebben.

Opvoedingscompetentie

Ten tweede is het laten toenemen van de zelfeffectiviteit van de ouders een belangrijk aspect van de VW. Dit houdt in dat ze leren geloven in hun eigen capaciteiten als opvoeder (Pauw & Verhoeff, 2012). Op deze manier moeten ouders meer grip krijgen op hun opvoeding. Het is daarom van belang om na te gaan of de zelfeffectiviteit van ouders inderdaad wordt vergroot door de VW methode.

Zoals eerder genoemd is zelfeffectiviteit volgens de Theorie van Gepland Gedrag van Ajzen (1991) één van de drie determinanten die bijdragen aan intentie, wat leidt tot het uitvoeren van gedrag. Bandura (1977) heeft ook een theorie opgesteld over zelfeffectiviteit. Volgens deze theorie zijn mensen sneller gemotiveerd om iets uit te voeren als zij het gevoel hebben dat ze in staat zijn om dit met succes te doen. Mensen met verminderde zelfeffectiviteit daarentegen, stellen minder specifieke doelen voor zichzelf (Schunk, 1990) en gaan ook minder uitdagingen aan (Sexton & Tuckman, 1991). Dit wordt bevestigd door meerdere onderzoeken naar verschillende gedragingen (Shiffman et al., 2000; Sniehotta, Scholz, & Schwarzer, 2005; Zimmerman, 2000). Op basis van deze onderzoeken wordt verwacht dat ouders met een hogere zelfeffectiviteit beter in staat zijn zich in te zetten voor de doelen die de VW centraal stelt.

Zelfeffectiviteit heeft betrekking op een bepaald doelgedrag, in het geval van de VW het opvoeden van kinderen, en wordt daarom ook wel opvoedingscompetentie genoemd. Er is een verband gevonden tussen de perceptie van de opvoedingscompetentie en het opvoedgedrag van ouders (De Haan, Prinzie, & Deković, 2009). Ouders die zich minder competent voelen vertonen bijvoorbeeld meer laksheid in de opvoeding en gebruiken meer harde disciplinerings technieken (De Graaf, Speetjens, Smit, De Wolff, & Tavecchio, 2008; Hill & Bush, 2001). Dit sluit niet aan bij de autoritatieve opvoedstijl, welke gekenmerkt wordt door een balans tussen controle en betrokkenheid (Baumrind, 1971), die de VW centraal stelt (Pauw & Verhoeff, 2012). Hiernaast communiceren ouders die zich competentier voelen in hun opvoeding over het algemeen beter met hun kinderen (Hill & Bush, 2001). Dit is een belangrijk element van de VW (Pauw & Verhoeff, 2012). De opvoedstijl van ouders met een hogere waargenomen opvoedingscompetentie sluit dus beter aan bij een autoritatieve opvoeding, welke door de VW aangemoedigd wordt. Daarom is het verhogen van deze opvoedingscompetentie van belang.

Volgens Bandura's theorie over zelfeffectiviteit (1977) kan de zelfeffectiviteit van mensen op vier voorname manieren verhoogd worden, namelijk door ervaringen, modeling, sociale overtuiging en hun psychosociale staat (Wood & Bandura, 1989). De VW tracht de zelfeffectiviteit van ouders te vergroten door ze te betrekken bij de VW door middel van trainingen over het toepassen van de VW principes, mediatietrainingen, informatiebijeenkomsten, oudergroepen en workshops. Ouders worden verder geïnformeerd over de VW door middel van een nieuwsbrief (Pauw & Verhoeff, 2012). Er zijn geen andere programma's bekend, die in grote mate overeenkomen met de VW en waar een evaluatieonderzoek gedaan is naar verandering in de zelfeffectiviteit van ouders (Horjus & Van Dijken, 2014). Het enige programma dat op één punt overeenkomt met de VW is het programma Triple-P, omdat het ook een ecologisch programma is, dat zich richt op minstens drie levensgebieden van het kind (Horjus & Van Dijken, 2014). Triple-P is een opvoedprogramma voor ouders met kinderen met ernstige gedrags- emotionele- en ontwikkelingsproblemen. Deelname aan dit programma zorgt voor een significante verhoging van de zelfeffectiviteit van ouders (De Graaf et al., 2008). Er zijn naast Triple-P meer programma's bekend die er in slagen om de perceptie van de opvoedingscompetentie te verhogen (Asscher, Hermanns, & Deković, 2008; Evans et al., 2003; Landy & Menna, 2006). Er zal onderzocht worden of de waargenomen opvoedingscompetentie van ouders ook verhoogd wordt door kennis te hebben over de VW.

Op basis van het voorgaande wordt dus verwacht dat ouders met een hoge competentiebeleving meer in staat zijn zich in te zetten voor de doelen die de VW

centraal stelt en dat dit bij zal dragen aan een verhoging van de empowerment onder de ouders.

Ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk

Ten derde richt dit onderzoek zich op ouderlijke betrokkenheid als onderdeel van de PCS. Deze betrokkenheid komt naar voren in onderlinge ondersteuning van opvoeders, sociaal kapitaal en sociale controle in de wijk. Dit zal hieronder worden toegelicht (De Winter, 2011; Kesselring et al., 2013).

Allereerst is onderlinge ondersteuning van opvoeders van belang voor het realiseren van een sterke PCS (Kesselring et al., 2013). De actoren binnen de PCS zijn alle volwassenen die een rol als opvoeder hebben of ondersteuning kunnen bieden als mede-opvoeder. Actoren binnen de PCS kunnen namelijk opvoeders op verschillende manieren ondersteunen in hun opvoedingstaken. Ten eerste is er sprake van emotionele steun, waarbij opvoeders naar elkaar luisteren en begrip en bevestiging bieden. Hiernaast kunnen opvoeders elkaar steunen op een instrumentele manier, door bijvoorbeeld op elkaars kinderen te passen. Ten slotte kunnen ouders elkaar met informatie steunen. Deze vorm houdt advies, feedback en uitwisseling van informatie in.

Verschillende onderzoekers ondersteunen de aanname dat steun een positieve invloed heeft op opvoedgedrag van ouders. Ten eerste is sociale steun een van de belangrijke determinanten in Belsky's (1984) 'Determinants of Parenting model'. Hiernaast zijn er verschillende onderzoeken die een verband tussen steun en opvoedgedrag van ouders hebben gevonden. Zo vonden Burchinal, Follmer en Bryant (1996) dat Afrikaans-Amerikaanse moeders met een laag inkomen, die grotere steunnetwerken hadden, meer responsief waren in interacties met hun kinderen en in meer stimulerende thuismilieus voorzagen, dan moeders met kleinere sociale netwerken. Ook blijkt dat grotere en meer steunende netwerken gerelateerd zijn aan minder stress en toegenomen persoonlijk welzijn (Griffiths et al., 2007; Kawachi & Berkman, 2001).

Ten tweede is sociaal kapitaal een belangrijk aspect van de PCS, waar ouderlijke betrokkenheid een rol bij speelt. Volgens Coleman (1990) gaat sociaal kapitaal in de pedagogische context om de normen, sociale netwerken en de relaties tussen kinderen en volwassenen die van waarde zijn voor het opgroeiproces (De Winter, 2011). Hiernaast zijn de kwaliteit van relaties, de mate van vertrouwen in een buurt en de bereidheid om zich in te zetten voor de gemeenschap voorbeelden van aspecten van sociaal kapitaal (De Winter, Verhoeff & Pauw, 2012; Fisher & Gruescu, 2011). Volgens Lee en Croninger (1996) zijn sterke verbindingen met andere personen en toegang tot ondersteunende netwerken van volwassenen van belang voor hoe kinderen opgroeien, hoe ze functioneren als volwassenen en hoe ze effectief samen met anderen een gezonde gemeenschap kunnen vormen. Betrokkenheid van ouders in de buurt is belangrijk om

sociaal kapitaal te creëren, omdat dit nodig is voor het ontstaan van relaties en netwerken.

Ten derde is sociale controle belangrijk voor een goed functionerende PCS. Sociale controle kan tot stand worden gebracht door publieke familiariteit. Publieke familiariteit houdt in dat mensen in een buurt elkaar kennen en dit ontstaat door ontmoetingen en buurtactiviteiten, waar een bepaalde mate van ouderlijke betrokkenheid met de buurt voor nodig is. Als bewoners en kinderen/jongeren in de buurt elkaar van gezicht kennen, zullen ze sneller op elkaars kinderen letten en hen op negatief gedrag aanspreken (Kesselring et al., 2013). Concluderend is het bestaan van sociale controle onderdeel van betrokkenheid van ouders bij het opgroeien van kinderen in de wijk en draagt het bij aan een sterke PCS.

Een van de aspecten van de VW is het versterken van de ouderlijke betrokkenheid binnen de PCS. Conform de uitgangspunten van de VW wordt verwacht dat ouders die bekender zijn met de VW, meer betrokken zullen zijn bij het opgroeien van kinderen in de buurt.

Methode

In dit onderzoek wordt de werkzaamheid van de Vreedzame Wijk (VW) methode in de Amsterdamse wijk Volewijck onderzocht. Er werd verwacht dat kennis van de VW bijdraagt aan een hogere perceptie van de opvoedingscompetentie van ouders, een positievere attitude ten opzichte van de principes van VW en meer ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk. Voor een overzicht van het onderzoek is er een matrix bijgevoegd in Bijlage 1.

Onderzoeksdesign en dataverzameling

Het onderzoek is een toegepast onderzoek met een mixed-method onderzoeksdesign, dat wil zeggen dat de dataverzameling zowel kwantitatief als kwalitatief is. De vragenlijsten bestonden uit zowel open als gesloten vragen (mixed-method). Voornamelijk de kwantitatieve data waren van belang voor het berekenen van de resultaten, maar de open vragen hebben een toevoegende waarde gehad, doordat ouders hier zelf hun mening/perceptie over de VW kwijt konden. De steekproef bestond uit ouders van kinderen die op een basisschool in Volewijck zitten. Er werd gestreefd naar een steekproef van 130 participanten. Dit streven is echter niet gehaald, waardoor de uiteindelijke steekproef uit 116 participanten bestaat. Deze steekproef is wel van voldoende grootte, zodat de betrouwbaarheid gewaarborgd wordt.

Van de vragenlijsten is 72.5% verkregen via scholen, 17.2% via afnames op straat en 10.3% via internet. Data zijn verkregen door vragenlijsten op basisscholen aan de kinderen mee te geven, zodat deze thuis door de ouders ingevuld konden worden. De afnames op straat vonden plaats in speeltuinen (speeltuin Bloemenkwartier en speeltuin Volewijck) en op of rondom het schoolplein tijdens het uitgaan van verschillende scholen

(de Klimop, de Rosaschool en de Oranje Nassau school). Daarnaast is een deel van de data verkregen door vragenlijsten te versturen via e-mail aan ouders die al eerder aan een onderzoek over de VW meegedaan hadden. Alleen de vragenlijsten op straat zijn face-to-face afgenomen. Deze vragenlijsten zijn alleen ingevuld door ouders die van de VW gehoord hadden. Dit is gedaan, omdat de vragen als doel hebben na te gaan of de attitude, opvoedingscompetentie en betrokkenheid van ouders zijn toegenomen sinds zij de VW kennen. Ouders die de VW niet kennen zijn niet in staat deze vragen te beantwoorden en zijn daarom niet meegenomen in dit onderzoek. In de vragenlijsten die zijn ingevuld via de scholen en in de online vragenlijsten zijn wel respondenten meegenomen die niet van de VW gehoord hadden.

Bij het onderzoek is de privacy van de participanten gewaarborgd, doordat namen en emailadressen na het onderzoek zijn vernietigd. De participatie in het onderzoek was op vrijwillige basis. Daarnaast kon op elk moment het interview worden afgebroken door de respondenten, indien zij dat nodig achtten.

Operationalisatie

Kennis over de VW is gemeten aan de hand van de vragen 5 en 15 t/m 20 (zie Bijlage 2). Deze onafhankelijke variabele komt in alle drie de deelvragen voor. Er worden drie vormen van kennis over de VW onderscheiden: geen kennis, kennis door gehoord/gelezen te hebben over de VW en kennis door participatie in een VW activiteit. Ouders kunnen van de VW gehoord hebben doordat ze de nieuwsbrief hebben gelezen of omdat hun kind mediator is. Ouders kunnen geparticipeerd hebben door deel te hebben genomen aan oudergroepen en workshops, door mediatietrainingen en informatiebijeenkomsten te hebben bijgewoond. Er werd verwacht dat ouders die een activiteit bij hebben gewoond meer kennis hebben over de VW dan ouders die enkel over de VW hebben gehoord of gelezen.

Er zijn drie afhankelijke variabelen gemeten, namelijk: attitude van ouders ten opzichte van de principes van de VW, de beleving van de ouderlijke opvoedingscompetentie en de ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk.

De attitude van de ouders ten opzichte van de VW principes is gemeten door de attitude ten opzichte van de verschillende VW principes te meten (vragen 30-35, Bijlage 2). De zes vragen hebben een vijfpuntsschaal met de volgende antwoordmogelijkheden: helemaal niet mee eens, niet mee eens, neutraal, mee eens, helemaal mee eens. Deze vragen zijn nieuw (zelf geformuleerd) en kwamen dus niet voor in eerdere metingen. Ze omvatten de voornaamste principes van de VW, waardoor een zo compleet mogelijk beeld van de attitude van ouders ten opzichte van de VW principes verkregen is. Deze schaal heeft een Cronbach's alfa van .75. Dit houdt in dat de vragen behorend bij dit construct samen een betrouwbare schaal vormen.

De perceptie van de opvoedingscompetentie van ouders is gemeten aan de hand van de vragen 40, 42, 46 en 48 (zie Bijlage 2). Dit betreft vragen met een zespuntsschaal met de volgende antwoordmogelijkheden: helemaal mee oneens, redelijk mee oneens, beetje mee oneens, beetje mee eens, redelijk mee eens, helemaal mee eens. De vragen 40, 42 en 46 zijn afkomstig uit de SCP-vragenlijst beleving van de opvoedingssituatie (Bucx, 2011, p. 158). De vragen zijn een variant op de Nijmeegse Ouderlijke Stress Index (De Brock, Vermulst, Gerris, & Abidin, 1992). Deze vragen zijn meegenomen in eerdere metingen. Ze zijn omgevormd, doordat er 'Sinds ik de Vreedzame Wijk ken' voor is gezet. Op deze manier wordt de verandering in de perceptie van de opvoedingscompetentie door het hebben van kennis over de VW gemeten. De Cronbach's alfa van deze schaal is na de wijziging .91 en is dus voldoende betrouwbaar.

Betrokkenheid van ouders bij het opgroeien van kinderen in de wijk is gemeten door de vragen 56, 58, 63 en 67 (zie Bijlage 2). Deze vragen zijn op een vijfpuntsschaal gemeten met de volgende antwoordmogelijkheden: helemaal niet mee eens, niet mee eens, neutraal, mee eens, helemaal mee eens. Deze vragen zijn nieuw en kwamen niet voor in eerdere metingen. De Cronbach's alfa van deze schaal is .82 en is dus voldoende betrouwbaar. Binnen deze variabele wordt onderscheid gemaakt tussen drie aspecten van betrokkenheid van ouders bij het opgroeien van kinderen in de wijk. Deze aspecten zijn ouderlijke steun, contacten in de wijk en sociale controle. Deze zijn van belang voor een goed functionerende PCS en hebben alle drie betrekking op betrokkenheid van ouders bij het opgroeien van kinderen in de wijk. Er wordt niet uitgegaan van een hiërarchie bij deze aspecten.

Naast dat het verband tussen kennis over de VW en de drie constructen is onderzocht, is er gekeken naar het verband tussen kennis en drie achtergrondvariabelen. Deze variabelen betreffen de school waar het kind op zit, de afkomst en sekse van de ouders. Deze achtergrondvariabelen zijn de onafhankelijke variabelen en kennis over de VW is de afhankelijke variabele. Er werd onderscheid gemaakt in ouders met kinderen op een VS en een andere dan VS. Ouders konden op de vragenlijst de naam van de school van hun kind aankruisen. Deze scholen werden vervolgens geclassificeerd als een VS of een andere dan VS. In de afkomst van ouders werd onderscheid gemaakt tussen ouders van een Nederlandse en niet-Nederlandse afkomst. Op de vragenlijst konden ouders aankruisen of ze in Nederland geboren zijn, of invullen dat ze in een ander land zijn geboren. Tot slot hadden ouders hun geslacht vermeld op de vragenlijst.

Analyses

De relaties tussen kennis over de VW en de drie constructen (attitude, opvoedingscompetentie en betrokkenheid) zijn gemeten aan de hand van een One-Way Between Groups Analysis of Variance (ANOVA). Daarnaast zijn de verbanden tussen de

achtergrondvariabelen (school kind, afkomst en sekse ouders) en kennis over de VW getoetst door middel van Independent Samples t-Tests.

Resultaten

Er is gekeken naar het verband tussen de mate van kennis die ouders hebben over de VW en attitude van ouders ten opzichte van de principes van de VW, de beleving van de opvoedingscompetentie en de ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk.

Van de respondenten in dit onderzoek is 79.3% vrouw en 19.8% man. Hiernaast is 63.8% van de respondenten van Nederlandse afkomst, 11.2 % van Marokkaanse afkomst, 3.5% van een andere Europese afkomst en 21.5% van een andere niet-Europese afkomst. De vragenlijsten zijn ingevuld door ouders met kinderen op verschillende scholen: de Rosaschool, de Oranje Nassauschool (VS), Montessori Boven 't IJ, De Klimop (VS), Overhoeks, de IJsbreker, De Bonkelaar (VS), de Satelliet (VS), de Driemaster en de Mgr. Bekkersschool (VS). Van de respondenten heeft 58,6% één of meerdere kind(eren) op een VS tegenover 37,9% respondenten met kinderen op een andere dan VS.

Er worden verschillende resultaten besproken. Ten eerste wordt er gekeken naar het verband tussen de drie constructen (attitude ten opzichte van de VW principes, beleving van de ouderlijke opvoedingscompetente en ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk) en kennis over de VW. Ten tweede wordt er ook gekeken naar het verband tussen drie achtergrondvariabelen (de school waar het kind op zit, de afkomst en sekse van de ouders) en kennis over de VW.

De constructen en mate van kennis over de VW

De mate van kennis is de onafhankelijke variabele. De categorieën waarin de respondenten verdeeld zijn, zijn: geen kennis, kennis door over de VW gehoord/gelezen te hebben en kennis door participatie. Respondenten hebben geen kennis als ze nooit van de VW hebben gehoord ($N = 35$). Respondenten hebben kennis door horen en/of lezen doordat ze de nieuwsbrief lezen en/of een kind hebben die mediator is en/of op een overige manier van de VW gehoord hebben ($N = 62$). Respondenten in de laatste categorie hebben een training en/of workshop gehad, een informatiebijeenkomst bijgewoond en/of zijn lid van een oudergroep van de VW ($N = 19$).

Er zijn drie afhankelijke variabelen gemeten, namelijk: attitude van ouders ten opzichte van de principes van de VW, de beleving van de ouderlijke opvoedingscompetentie en de ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk. De relaties tussen kennis over de VW en de afhankelijke variabelen zijn gemeten aan de hand van een eenweg ANOVA. Uit de analyses blijkt dat de relaties tussen de onafhankelijke variabele (mate van kennis over de VW) en de afhankelijke variabelen (attitude, opvoedingscompetentie en ouderlijke betrokkenheid) niet significant zijn. Wel

blijkt, zoals verwacht, dat ouders met meer kennis een hogere attitude hebben, zich meer competent voelen over hun opvoeding en meer betrokken zijn bij het opgroeien van kinderen in de wijk. Dit moet echter met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, aangezien deze relaties niet significant zijn. Het aantal participanten en de gemiddelde scores op de kennis categorieën van de drie constructen zijn terug te vinden in Tabel 1.

Tabel 1

De constructen en kennis over de VW

	Geen kennis		Hoor/lees kennis		Participatie kennis	
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>N</i>	<i>M</i>
Attitude	32	3.96	59	3.91	19	4.13
Opvoedingscompetentie	16	2.51	51	2.54	19	3.34
Betrokkenheid	16	2.08	57	2.25	19	2.61

Omdat er drie onderdelen van ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk worden onderscheiden, zijn de verschillende soorten van ouderlijke betrokkenheid (ouderlijke steun, contact met andere opvoeders en bijdrage aan de sociale controle) ook afzonderlijk geanalyseerd. Ouderlijke steun is gemeten met de vragen: (1) 'Sinds ik de VW ken, ga ik vaker naar iemand in mijn wijk als ik advies nodig heb over opvoeding of mijn kind(eren)' en (2) 'Sinds ik de VW ken, geef ik andere ouders vaker advies, als dat nodig is'. Contacten in de wijk is gemeten met de vraag: 'Sinds ik de VW ken, heb ik meer contact met andere opvoeders in de buurt'. Sociale controle is gemeten met de vraag: 'Sinds ik de VW ken, spreek ik vaker andere kinderen in de buurt aan op hun gedrag als ze iets doen wat niet mag'.

Het verband tussen kennis en deze drie onderdelen van ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen is gemeten aan de hand van een eenweg ANOVA. Uit de analyses blijkt dat de relatie tussen de onafhankelijke variabele (mate van kennis over de VW) en de afhankelijke variabelen (ouderlijke steun, contacten in de wijk en sociale controle) niet significant is. Wel blijkt, zoals verwacht, dat ouders met meer kennis ook meer contacten hebben in de wijk, meer ouderlijke steun en sociaal controlegedrag laten zien. Dit moet echter met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, omdat deze verbanden niet significant zijn. Het aantal participanten en de gemiddelde scores op de kennis categorieën van deze constructen zijn terug te vinden in Tabel 2.

Tabel 2

Onderdelen ouderlijke betrokkenheid en kennis over de VW

	Geen kennis		Hoor/lees kennis		Participatie kennis	
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>N</i>	<i>M</i>
Ouderlijke steun	16	1.84	57	2.00	19	2.37
Contact opvoeders	12	1.83	53	2.25	17	2.18

Sociale controle	14	2.14	54	2.31	19	2.58
------------------	----	------	----	------	----	------

Achtergrondvariabelen en de mate van kennis over de VW

Naast de voorgaande analyses is er gekeken naar de mogelijke invloed van achtergrondvariabelen op de mate van kennis over de VW. Deze variabelen betreffen de school waar het kind op zit, de afkomst en sekse van de ouders. Deze achtergrondvariabelen zijn de onafhankelijke variabelen en kennis over de VW is de afhankelijke variabele. Het verband tussen deze variabelen en kennis over de VW is gemeten aan de hand van een Independent Samples t-Test. Er is alleen een significant verband gevonden tussen de school waar het kind op zit en de mate van kennis over de VW, $t(113) = -1.67, p < .05$. Ouders met kinderen op een VS ($M = 2.08, SD = .62$) hebben gemiddeld meer kennis over de VW, dan ouders met kinderen op een andere dan VS ($M = 1.60, SD = .65$).

Wat opviel tijdens de afnames op straat was dat er regelmatig door ouders vermeld werd dat het VW programma niet voldoende zichtbaar was in de wijk en er weinig of geen VW activiteiten bij de ouders bekend waren. In totaal heeft 30.2% van de participanten die meegenomen zijn in het onderzoek nooit van de VW gehoord en heeft 79% van de participanten die op straat aangesproken zijn nooit van de VW gehoord. Als deze participanten worden samengevoegd, heeft 61% van de participanten nooit van de VW gehoord. Hiernaast heeft slechts 16,4% van de ouders in dit onderzoek in een VW activiteit geparticipeerd. Ten slotte viel tijdens de dataverzameling op dat een gedeelte van de bevraagde ouders met een niet Nederlandse afkomst ook geen Nederlands sprak.

Conclusie en discussie

In dit onderzoek is het verband tussen kennis hebben over de Vreedzame Wijk en de attitude, opvoedingscompetentie en betrokkenheid van ouders bij het opgroeien van kinderen in Volewijck onderzocht. Er zijn vragenlijsten ingevuld door ouders en uit de resultaten blijkt dat er geen significant verband is tussen kennis en de afhankelijke variabelen. De meeste resultaten waren wel in de verwachte richting, in de zin dat meer kennis leidt tot hogere scores op de constructen. Ten tweede is er gekeken naar het verband tussen drie achtergrondvariabelen (de school waar het kind op zit, de afkomst en sekse van de ouders) en kennis over de VW. Hier is één significant verband gevonden. Ouders met kinderen op een VS hadden significant meer kennis over de VW, dan ouders met kinderen op een andere dan VS.

Het uitblijven van significante verbanden is met het oog op de theorie achter de VW tegen de verwachting in. Deze theorieën worden daarom niet verder besproken. Er zijn echter wel drie mogelijkheden waarom er geen verbanden zijn gevonden. Het kan zijn dat er achtergrondvariabelen invloed hebben gehad op de uitkomsten, dat de VW

niet de beoogde werking heeft of dat de VW nog niet goed geïmplementeerd is in Volewijk. Deze drie mogelijkheden worden nu besproken.

De eerste mogelijkheid voor het uitblijven van significante verbanden kan samenhangen met achtergrondvariabelen (de school waar het kind op zit, etnische afkomst van ouders en sekse van ouders) die verhinderen dat er effecten ontstaan. De redenen dat deze variabelen zijn onderzocht worden nu besproken. De eerste variabele is de soort school waar het kind op zit. De aanpak van de VS is doorgevoerd naar de wijk in de VW. Omdat de principes van de VW en de VS overeenkomen, zouden ouders met kinderen op een VS hier mogelijk meer bekend mee zijn. Er blijkt dat ouders met kinderen op een VS significant meer kennis over de VW hebben, dan ouders met kinderen op een andere dan VS. Het kan dus zijn dat ouders daadwerkelijk meer bekend zijn met de principes van de VW, omdat deze overeenkomen met die van de VS. Echter, als het programma voldoende geïmplementeerd zou zijn in de wijk, zouden ouders zonder kinderen op de VS de VW ook moeten kennen.

De tweede variabele is de etnische afkomst van ouders. Er werd verwacht dat er sprake was van een taalbarrière, waardoor informatie over de VW ouders met een niet-Nederlandse afkomst niet goed bereikt. Eerder onderzoek bevestigt dat betrokkenheid van ouders een belangrijke factor is, die bijdraagt aan een goede werking van een programma. Door een taalbarrière wordt deze betrokkenheid verminderd (Langley, Nadeem, Kataoka, Stein, & Jaycox, 2010). Tijdens de dataverzameling is opgevallen dat een gedeelte van de bevroegde ouders met een niet Nederlandse afkomst ook geen Nederlands sprak. Echter, niet-Nederlandse ouders verschilden niet significant in de mate van kennis over de VW van ouders van Nederlandse afkomst.

Als laatste is de rol van sekse op de mate van kennis van ouders onderzocht. Er werd verwacht dat vrouwen meer kennis hebben, omdat ze over het algemeen meer betrokken zijn bij de opvoeding (Wall & Arnold, 2007). Uit dit onderzoek blijkt echter dat vrouwen niet significant verschillen in de mate van kennis over de VW van mannen.

De tweede mogelijkheid voor het uitblijven van een significant verband is dat de VW niet de beoogde werking heeft. Ondanks dat er geen significante verbanden gevonden zijn in de analyses over de constructen, zijn er wel aanwijzingen om aan te nemen dat het programma werkt. Meer kennis hangt namelijk over het algemeen samen met een hogere score op de constructen (zie resultaten). Kennis over de VW draagt wellicht dus wel bij aan deze drie principes van de VW, maar het programma is waarschijnlijk onvoldoende geïmplementeerd om een significant verband op te laten treden.

De derde mogelijke verklaring voor het uitblijven van een significant verband is de mate van implementatie van de VW in Volewijk. Als de VW onvoldoende geïmplementeerd is in de wijk kan dit het uitblijven van de gewenste resultaten

verklaren. In het visiedocument van de Vreedzame Wijk in Amsterdam Noord (2015) worden de vier fases van implementatie van de VW besproken. De eerste fase houdt in dat bewoners de VS en/of VW herkennen. Het programma bevindt zich in de tweede fase als Vreedzaam een 'gevuld' begrip is. Dit houdt in dat er informatiebijeenkomsten zijn, er over verteld wordt en er open lesmiddagen en ouderavonden zijn. Het programma zit in de derde fase als ouders/bewoners kennis hebben van de inhoud van de VW (workshops, oudertrainingen en inhoudelijke bijeenkomsten). Ten slotte is er sprake van de vierde fase als bewoners hun kennis kunnen toepassen en bijdragen aan de VW (vader-moeder mediators en oudergroepen). Van de programmaleiding is vernomen dat op het moment van dit onderzoek er in Volewijck nog geen kinderen tot wijkmediators getraind zijn, maar dat er wel een kinderraad actief is (persoonlijke communicatie, 8 juni 2016). Hiernaast gaf de programmaleider aan dat Volewijck sinds 2013 een wijkmanifest heeft, waaruit verschillende acties zijn voortgevloeid (persoonlijke communicatie, 16 juni 2016). Aan de criteria van de eerste drie fases wordt gedeeltelijk voldaan, al is tijdens de dataverzameling opgevallen dat veel buurtbewoners nog niet van de VW gehoord hebben. Hiernaast zijn er wel informatieavonden, trainingen en workshops voor ouders geweest, maar die vinden nog op kleine schaal plaats en zijn vaak verbonden aan activiteiten voor kinderen. Uit de vierde fase is bovendien nog niets ingevoerd (vader-moeder mediators en oudergroepen). Dit is een indicatie dat de VW in Volewijck nog niet volledig geïmplementeerd is.

Daarnaast is het belangrijk om te weten of er een toename is van mensen die van de VW gehoord hebben. In Utrechtse wijken was er een toename van 27% (Overvecht) en 19% (Kanaleneiland) tussen de voor- en nameting in het aantal respondenten die van de VW gehoord hadden (Horjus, Van Dijken & De Winter, 2012b; Van Dijken, Horjus & De Winter, 2012). In de eerste meting in Volewijck had 44% van de respondenten van de VW gehoord (Horjus, Van Dijken & Spek, 2011). In dit onderzoek is er sprake van een totaal percentage van 39% respondenten die van de VW gehoord hebben. Dit is een afname van 5% ten opzichte van de eerste meting in Volewijck. Naast dat nog niet alle fases van de implementatie zijn doorgelopen en het percentage mensen die de VW kennen is afgenomen in Volewijck, werd door ouders regelmatig vermeld dat zij het programma weinig zichtbaar vonden in de wijk. Het verschil in kennis over de VW in ouders met kinderen op een VS en ouders zonder kinderen op een VS duidt mogelijk ook op een onvoltooide implementatie van het programma in de wijk. Kortom, er zijn voldoende aanwijzingen om aan te nemen dat de VW in Volewijck nog niet voldoende geïmplementeerd is.

Een beperking van dit onderzoek is dat het grootste gedeelte van de participanten geworven is via Vreedzame Scholen. Hierdoor is er sprake van een overrepresentatie van ouders met kinderen op een VS, wat deze steekproef minder representatief maakt.

Ouders die de VW niet kenden, zouden ook willekeurig iets op de vragenlijst kunnen hebben ingevuld. Deze beperkingen kunnen de resultaten beïnvloeden hebben.

De belangrijkste bevinding van dit onderzoek is dat de VW onvoldoende geïmplementeerd is in Volewijk. Op basis van deze bevinding wordt er aanbevolen om de implementatie van de VW in Volewijk te verbeteren. De resultaten van dit onderzoek zijn in de verwachte richting, wat indiceert dat de VW potentie heeft de attitude van ouders ten opzichte van de VW principes, de beleving van de opvoedingscompetentie en betrokkenheid van bij het opgroeien van kinderen in de wijk te bevorderen. Zodra het programma beter geïmplementeerd is, kan vervolgonderzoek meer inzicht geven in de verbanden tussen kennis over de VW, de achtergrondvariabelen en de drie constructen.

Literatuur

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211. doi:10.1016/0749-5978(91)90020-T
- Armitage, C. J., & Christian, J. (2003). From attitudes to behaviour: Basic and applied research on the theory of planned behaviour. *Current Psychology*, 22, 187-195. doi:10.1007/s12144-003-1015-5
- Asscher, J. J., Hermanns, J., & Deković, M. (2008). Effectiveness of the Home-Start parenting support program: Behavioral outcomes for parents and children. *Infant Mental Health Journal*, 29, 95-113. doi:10.1002/imhj.20171
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioural change. *Psychological Review*, 84, 191-215. doi:10.1016/0146-6402(78)90002-4
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental psychology*, 4, 1-104 Geraadpleegd op <http://ovidsp.tx.ovid.com.proxy.library.uu.nl/>
- Belsky, J. (1984) The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55, 83-96. doi:10.2307/1129836
- Boumans, J. (2012). *Naar het hart van empowerment. Een onderzoek naar de grondslagen van empowerment van kwetsbare groepen*. Utrecht: Movisie.
- Brock, A. J. L. L. de, Vermulst, A. A., Gerris, J. R. M. & Abidin, R. R. (1992). *NOSI, Nijmeegse Ouderlijke Stress Index. Experimentele versie. Handleiding*. Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Bucx, F. (2011). *Gezinsrapport 2011. Een portret van het gezinsleven in Nederland* (Vol. 1568, No. 1262). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Burchinal, M. R., Follmer, A., & Bryant, D. M. (1996). The relations of maternal social support and family structure with maternal responsiveness and child outcomes among African-American families. *Developmental Psychology*, 32, p. 1073-1083. Geraadpleegd van <http://psycnet.apa.org.proxy.library.uu.nl/journals/dev/32/6/1073/>
- Coleman, J. S. (1990). *Equality and achievement in education*. Boulder: Westview Press

De Vreedzame Wijk in Noord (2015). Visiedocument.

Evans, M. E., Boothroyd, R. A., Armstrong, M. I., Greenbaum, P. E., Brown, E. C., & Kuppinger, A. D. (2003). An experimental study of the effectiveness of intensive in-home crisis services for children and their families program outcomes. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders, 11*, 92-102.
doi:10.1177/106342660301100203

Fisher, D., & Grescue, S. (2011). Children and the big society. Geraadpleegd op http://cdn.basw.co.uk/upload/basw_14952-7.pdf

Graaf, I. de, Speetjens, P., Smit, F., De Wolff, M., & Tavecchio, L. (2008). Effectiveness of the Triple P positive parenting program on parenting: A meta-analysis. *Family Relations, 57*, 553-566. doi:10.1111/j.1741-3729.2008.00522.x

Griffiths, R., Horsfall, J., Moore, M., Lane, D., Kroon, V., & Langdon, R. (2007). Assessment of health, well-being and social connections: A survey of women living in Western Sydney. *International Journal of Nursing Practice, 13*, 3-13.
doi:10.1111/j.1440-172X.2006.00606.x

Haan, A. M. de, Prinzie, P., & Deković, M. (2009). Mothers' and fathers' personality and parenting: The mediating role of sense of competence. *Developmental Psychology, 45*, 1695-1705. doi:10.1037/a0016121

Hermanns, J. (2009). *Het opvoeden verleerd*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Horjus, B., & Dijken, M. van (2014). De ecologie van maatschappelijke betrokkenheid. In K. Jurrius & H. Toringa (Eds.), *Opvoeden in betrokkenheid. Lessen uit de wetenschap*. Amsterdam: SWP.

Horjus, B., Dijken, M. van, & Winter, M. de (2012a). *Van school naar huis door een Vreedzame Wijk. Onderzoek naar Vreedzame Wijk Overvecht en Kanaleneiland*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Horjus, B., Dijken, M. W. van, & Winter, M. de (2012b). *Achtergrondrapportage: Onderzoek naar de Vreedzame Wijk Overvecht 2009-2011*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

- Horjus, B., Dijken, M. W. van, & Spek, M. (2011). *Terugkoppeling eerste meting Amsterdam Noord*. Zeist: Horjus & Partners.
- Horjus, B., Dijken, M. W. Van, & Spek, M. (2012). *Overzichtsrapportage*. Utrecht: Universiteit Utrecht/Zeist: Horjus & Partners.
- Kawachi, I., & Berkman, L. F. (2001) Social ties and mental health. *Journal of Urban Health*, 78, 458-467. Geraadpleegd op <http://link.springer.com.proxy.library.uu.nl/article/10.1093/jurban/78.3.458>
- Kesselring, M., Winter, M. de, Horjus, B., & Yperen, T. van (2013). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van een ander paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek*, 33, 5-20. Geraadpleegd op <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/276136>
- Klein, M. van der, Mak, J., Gaag, R. van der, & Steketee, M. (2011). *Professionals en vrijwilligers (organisaties) rond jeugd en gezin*. Utrecht: Verwey Jonker Instituut
- Kwekkeboom, M. H. & Jager-Vreugdenhil, M. (2009). *De praktijk van de WMO. Onderzoeksresultaten lectoraten social work*. Amsterdam: SWP.
- Landy, S., & Menna, R. (2006). An evaluation of a group intervention for parents with aggressive young children: Improvements in child functioning, maternal confidence, parenting knowledge and attitudes. *Early Child Development and Care*, 176, 605-620. doi:10.1080/03004430500147425
- Langley, A. K., Nadeem, E., Kataoka, S. H., Stein, B. D., & Jaycox, L. H. (2010). Evidence-based mental health programs in schools: Barriers and facilitators of successful implementation. *School Mental Health*, 2, 105-113. doi:10.1007/s12310-010-9038-1
- Lee, V. E., & Croninger, R. G. (1996). Social capital and children's development: The case of education. In G. G. Weglage, & J. A. White (Eds.), *Rebuilding the Village: Social Capital and Education in America*. London: Falmer Press
- Pauw, L. M. J. (2013). *Onderwijs en burgerschap: Wat vermag de basisschool? Onderzoek naar de Vreedzame School*. (Proefschrift, Universiteit Utrecht).

- Geraadpleegd op <http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2013-0528-203012/Pauw.pdf>
- Pauw, L. M. J. (2014). *Werkt De Vreedzame School? Samenvatting onderzoeksresultaten de Vreedzame School en de Vreedzame Wijk*. Geraadpleegd op <http://stichtingvreedzaam.nl/Resources/Evaluatiegegevens%20van%20De%20Vreedzame%20School%202015.pdf>
- Pauw, L. M. J., & Verhoeff, C. (2012). *Handboek De Vreedzame Wijk*. Maartensdijk: Eduniek/CED-Groep.
- Pommer, E., Van Kempen, H. & Sadiraj, K. (2011) *Jeugdzorg in groeifase. Ontwikkelingen in gebruik en kosten van jeugdzorg*. Den Haag: SCP.
- Scales, P. C., Benson, P. L., & Mannes, M. (2006). The contribution to adolescent well-being made by nonfamily adults: An examination of developmental assets as contexts and processes. *Journal of Community Psychology, 34*, 401-413. doi:10.1002/jcop.20106
- Schunk, D. H. (1990). Goal setting and self-efficacy during self-regulated learning. *Educational Psychologist, 25*, 71-86. doi:10.1207/s15326985ep2501_6
- Sexton, T. L., & Tuckman, B. W. (1991). Self-beliefs and behavior: The role of self-efficacy and outcome expectations over time. *Personality and Individual Differences, 12*, 725-736. doi:10.1016/0191-8869(91)90228-4
- Shiffman, S., Balabanis, M. H., Paty, J. A., Engberg, J., Gwaltney, C. J., Liu, K. S., ... & Paton, S. M. (2000). Dynamic effects of self-efficacy on smoking lapse and relapse. *Health Psychology, 19*, 315. doi:10.1037/0278-6133.19.4.315
- Sniehotta, F. F., Scholz, U., & Schwarzer, R. (2005). Bridging the intention-behaviour gap: Planning, self-efficacy, and action control in the adoption and maintenance of physical exercise. *Psychology & Health, 20*, 143-160. doi:10.1080/08870440512331317670
- Van Dijken, M. W., Horjus, B., & Day, M. (2013). *De Vreedzame Wijk Kanaleneiland. De derde meting in het onderzoek naar De Vreedzame Wijk*. Utrecht: MvD-Research/Horjus & Partners.

- Van Dijken, M. W., Horjus, B., & Winter, M. de (2012). *Achtegrondrapportage: onderzoek naar de Vreedzame Wijk Kanaleneiland 2010-2011*. Utrecht: Universiteit Utrecht
- Wall, G., & Arnold, S. (2007). How involved is involved fathering? An exploration of the contemporary culture of fatherhood. *Gender & Society, 21*, 508-527. doi: 10.1177/0891243207304973
- Winter, M. de(2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding*. Amsterdam: SWP
- Winter, M., de Horjus, B., & Dijken, M. van (2010). *Vreedzaam komt van school*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Winter, M., de Verhoeff, C., & Pauw, L. M. J. (2012). Projectaanvraag de Vreedzame Wijk 2.0. Op weg naar een pedagogische civil society. Geraadpleegd op <https://docs.google.com/document/u/0/import/gmail?th=153acf8dd43ee12b&attid=0.1>
- Wood, R., & Bandura, A. (1989). Social cognitive theory of organizational management. *Academy of Management Review, 14*, 361-384. Geraadpleegd op <http://www.jstor.org/stable/258173>.
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary educational psychology, 25*, 82-91. doi:10.1006/ceps.1999.1016

Bijlage 1

Doel	Mechanisme	Theorieën	Interventie	Indicator	Resultaten
De opvoedingscompetentie van ouders is vergoot	Door kennis te hebben van de VW door gelezen, gehoord te hebben van de VW of een VW activiteit te hebben bijgewoond	Zelfeffectiviteit van mensen kan verhoogd worden door ervaringen, modeling, sociale overtuiging en hun psychosociale staat (Wood & Bandura, 1989).	Ouders kunnen kennis hebben verkregen over de VW doordat hun kind mediator is, door trainingen over het toepassen van de VW principes en mediatietrainingen te hebben gevolgd, informatiebijeenkomsten bij te hebben gewoond, deel hebben genomen aan oudergroepen en workshops.	Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt dat ouders zich competentier voelen over hun opvoeding sinds ze meer kennis hebben over de VW	De resultaten zijn in de richting van de indicatie, maar zijn niet significant.
De attitude van ouders ten opzichte van de principes van de VW is verhoogd	Door kennis te hebben van de VW door gelezen, gehoord te hebben van de VW of een VW activiteit te hebben bijgewoond	Theory of planned behavior (Ajzen, 1991)	Ouders kunnen kennis hebben verkregen over de VW doordat hun kind mediator is, door trainingen over het toepassen van de VW principes en mediatietrainingen te hebben gevolgd, informatiebijeenkomsten bij te hebben gewoond, deel hebben genomen aan oudergroepen en workshops.	Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt dat ouders positiever denken over de VW, als ze meer kennis hebben over de VW	De resultaten zijn in de richting van de indicatie, maar zijn niet significant.
De ouderlijke betrokkenheid bij het opgroeien van kinderen in de wijk is verhoogd	Door kennis te hebben van de VW door gelezen, gehoord te hebben van de VW of een VW activiteit te hebben bijgewoond	Een van de doelen van de VW is het bevorderen van de PCS. Betrokkenheid van ouders bij opgroeien van kinderen in de wijk voor nodig is, is onder te verdelen in onderlinge steun van opvoeders, netwerken en contacten van ouders en sociale controle (Kesseling et al., 2013; De Winter, 2011)	Ouders kunnen kennis hebben verkregen over de VW doordat hun kind mediator is, door trainingen over het toepassen van de VW principes en mediatietrainingen te hebben gevolgd, informatiebijeenkomsten bij te hebben gewoond, deel hebben genomen aan oudergroepen en workshops.	Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt dat ouders meer betrokken zijn bij het opgroeien van kinderen in de wijk sinds ze meer kennis hebben over de VW hebben	De resultaten zijn in de richting van de indicatie, maar zijn niet significant.

Bijlage 2

Kennis van ouders over de VW:

5	Heeft u wel eens van De Vreedzame Wijk gehoord?
15	Heeft u een training gehad van de Vreedzame Wijk/School?
16	Heeft u bij een informatiebijeenkomst over de Vreedzame Wijk bijgewoond?
17	Maakt u deel uit van een oudergroep van de Vreedzame Wijk?
18	Heeft u een workshop over de Vreedzame Wijk bijgewoond?
19	Heeft u kinderen die mediator zijn op een Vreedzame School?
20	Leest u meestal de nieuwsbrief van de Vreedzame Wijk?

Attitude van ouders ten opzichte van de VW principes:

30	Ik vind het positief als kinderen vrijwilligerswerk doen.
31	Ik vind het belangrijk dat kinderen kunnen meebeslissen in zaken die hen aangaan.
32	Ik vind het positief als kinderen zelf conflicten oplossen.
33	Ik vind het positief als mijn kinderen principes van de Vreedzame Wijk toepassen bij conflicten.
34	Ik vind het positief als opvoeders elkaar advies geven wanneer dat nodig is.
35	Ik vind het positief als kinderen in de wijk op hun gedrag worden aangesproken als ze iets doen wat niet mag.

Perceptie van de opvoedingscompetentie van ouders:

40	Sinds ik de Vreedzame Wijk/School ken ben ik meer tevreden over hoe de opvoeding van mijn kind(eren) verloopt.
42	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, heb ik minder vaak het gevoel dat ik de opvoeding niet goed aankan.
46	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, ben ik beter in staat in voor mijn kind(eren) te zorgen.
48	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, kan ik beter omgaan met conflicten die ik heb met kinderen.

Betrokkenheid van ouders bij het opgroeien van kinderen in de wijk:

8	Bent u sinds u de VW kent meer vrijwilligerswerk gaan doen of actiever geworden bij een organisatie? Zo ja, wat?
56	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, ga ik vaker naar iemand in mijn wijk als ik advies nodig heb over opvoeding of mijn kind(eren)
58	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, geef ik andere ouders vaker advies over de opvoeding als dat nodig is.
63	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, spreek ik vaker kinderen in de buurt aan op hun gedrag als ze iets doen wat niet mag.
67	Sinds ik de Vreedzame Wijk ken, heb ik meer contact met andere opvoeders in de buurt.